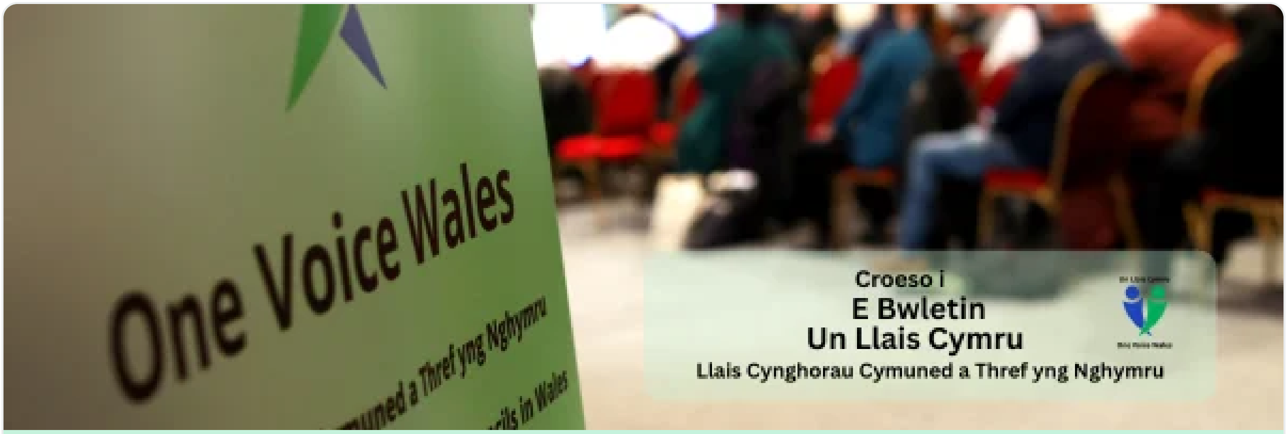

Newyddion o Un Llais Cymru:

Croeso i Rifyn 26 o E-fwletin Un Llais Cymru. Mae'r rhifyn yma yn llawn o'r wybodaeth ddiweddaraf am ein prosiect Argyfwng Costau Byw a'r rhaglen Lleoedd Lleol ar gyfer Natur, ynghyd â newyddion allweddol a chyfleoedd i gefnogi eich gwaith mewn cymunedau lleol.

Gofynnir yn garedig i glercod rhannu hwn gyda'u haelodau a'u staff

---

Newyddion

Beth yw rôl Cynghorydd Cymuned neu Dref? Gadewch inni chwalu'r mythau

Mae Cynghorydd Cymuned neu Dref yn ddeiliad swydd gyhoeddus, nid yn wirfoddolwr. Mae cynghorydd yn was cyhoeddus ac nid oes ganddynt awdurdod i wneud penderfyniadau ynghylch busnes y Cyngor Cymuned neu Dref ar ei ben ei hunain. Prif waith cynghorydd yw cymryd rhan weithredol ym mhrosesau gwneud penderfyniadau ar y cyd o fewn ei gyngor. Fel arfer, mae tymor swydd cynghorydd a etholir drwy bleidlais yn para am bum mlynedd, tra bydd cynghorwyr cyfetholedig yn gwasanaethu o'r adeg y cânt eu penodi hyd at yr etholiadau cyffredin nesaf. Fel corff corfforaethol, mae gan gynghorau gyfrifoldebau sylweddol sy'n ymwneud â llywodraethu ac atebolrwydd ariannol, gyda chefnogaeth gan weithwyr a benodir gan y cyngor. Rhennir y cyfrifoldebau hyn ar y cyd rhwng yr holl gynghorwyr. O ystyried ystod eang y cyfrifoldebau hyn, y mae llawer ohonynt wedi'u hymgorffori mewn deddfwriaeth, mae'n hanfodol bod cynghorwyr yn cael hyfforddiant er mwyn deall sut y gallant gyflawni eu rôl yn effeithiol. Heb hyfforddiant, mae perygl gwirioneddol y gall pethau fynd yn chwith, a gall y gymuned ddioddef y canlyniadau. Cofiwch mai dim ond yr hyn rydych yn ei wybod yr ydych yn ei wybod, ac mae dealltwriaeth glir o'ch dyletswyddau a'ch cyfrifoldebau yn hanfodol. **Gweler ein adran isod am hyfforddiant.**

Annwyl Rhanddeiliad,

Heddiw (Dydd Iau 18 Mehefin), mae'r Gangen Ymchwilio i Ddamweiniau Rheilffyrdd (RAIB) wedi cyhoeddi ei hadroddiad terfynol parthed y gwrthdrawiad trên ar y Llinell Cambrian yn Nhalerddig ar Hydref 21 Hydref 2024. Mae hyn yn dilyn yr adroddiad interim a gyhoeddwyd y llynedd.

Cynghorir teithwyr rheilffordd a bysiau i ddisgwyl newidiadau a gwasanaethau wedi canslo ddydd Iau 8 Ionawr oherwydd rhybuddion melyn ac ambr am eira a gwynt ar draws rhwydwaith Cymru a'r Gororau.

Cynghorir teithwyr ledled Cymru a'r Gororau i wirio cyn iddynt deithio gan fod nifer o newidiadau i wasanaethau ar waith.

Diogelwch ein cwsmeriaid a'n cydweithwyr sy'n parhau fel ein prif flaenoriaeth fel diwydiant, ac ar ran Trafnidiaeth Cymru a Network Rail Wales & Borders, hoffem gydnabod difrifoldeb y digwyddiad a'r effaith y mae wedi'i gael. Mae ein meddyliau yn parhau i fod gyda theulu ac anwyliaid Mr David Tudor Evans, a bu farw yn ystod y digwyddiad. Mae cefnogaeth yn parhau i fod ar gael i bawb yr effeithir arnynt.

Mae adroddiad RAIB yn nodi canfyddiadau ac argymhellion pwysig ar gyfer y diwydiant rheilffyrdd, TrC a Network Rail. Mae Trafnidiaeth Cymru a Network Rail yn adolygu'r argymhellion yn ofalus, ac yn parhau i gydweithio i sicrhau bod gwersi yn cael eu nodi a'u dysgu.

Mae digwyddiadau o'r fath yn anghyffredin tu hwnt, ac rydym yn parhau i weithredu un o'r rhwydweithiau rheilffordd fwyaf diogel yn y byd ar gyfer ein teithwyr a chydweithwyr. Fodd bynnag, ni fyddwn ni fyth yn hunanfodlon, a byddwn yn gweithio'n galed i leihau risg yn barhaus. Byddwn yn myfyrio ar yr adroddiad hwn ochr-yn-ochr â'r ymchwiliadau ymuno mewnol sydd eisoes wedi'u cynnal.

Mae'r adroddiad ar gael yma: [Rail%20Accident%20Investigation%20Branch%20reports%20-%20GOV.UK]Adroddiadau'r Gangen Ymchwilio i Ddamweiniau Rheilffordd - GOV.UK

gyda diolch,

Marie Daly a Nick Millington

Cylchlythyr

Gofal a gynlluniwyd y GIG – a yw'n addas ar gyfer y dyfodol?

Er gwaethaf y cynnydd diweddar, mae gormod o bobl yn dal i aros yn rhy hir am driniaeth a dim digon o ffocws ar newid parhaol

Mewn erthygl a gyhoeddwyd heddiw, rydym yn dangos sut roedd rhestrau aros eisoes yn broblem ond wedi cynyddu'n sylweddol ers 2020. Mae'r arhosiadau hiraf – o dros ddwy flynedd – wedi lleihau'n sylweddol ers hynny trwy gynnydd mawr mewn cyllid, ond nid mor gyflym ag yr oedd Llywodraeth Cymru eisiau a gyda gormod o ddibyniaeth ar atebion tymor byr.

Mae llawer mwy o bobl yn dal i aros yn hirach na chyn pandemig COVID-19, gyda gwahaniaethau mawr yn dibynnu ar ble mae pobl yn byw a'r driniaeth maen nhw'n aros amdano. Yn y cyfamser, byddai twf parhaus yn y galw yn rhoi mwy o bwysau ar wasanaethau sydd eisoes wedi'u hymestyn.

Yn 2025, fe wnaethom adrodd ar ofal cynlluniedig y GIG ym mhob bwrdd iechyd yng Nghymru. Canfuom fod angen i fyrddau iechyd gynllunio'n well ar gyfer y galw yn y dyfodol a bod yn fwy effeithlon trwy newid sut mae gwasanaethau yn cael eu darparu a lleihau nifer yr apwyntiadau a gollwyd a gweithrediadau wedi'u canslo. Roedd angen iddynt hefyd wneud mwy i fynd i'r afael â'r risg o niwed i gleifion wrth aros.

Mae'r erthygl yn nodi rhai cwestiynau allweddol i Lywodraeth Cymru a GIG Cymru fynd i'r afael â nhw, a byddwn yn parhau i olrhain ymatebion byrddau iechyd i'n hargymhellion blaenorol.

Gallwch ddarllen yr erthygl lawn ar ein gwefan.

Social Farms & Gardens
Ffermydd a Gerddi Cymdeithasol

Ymunwch â ni ar gyfer cyfarfod wyneb yn wyneb o dyfwyr cymunedol

Dewch i gwrdd â thyfwyr cymunedol eraill a rhannwch eich llwyddiannau a'ch heriau. Bydd y cyfarfod hwn yn gymysgedd o daith o amgylch yr ardd, gweithgaredd ymarferol, trafodaeth wedi'i hwyluso a chinio hyfryd wedi'i wneud â chynnyrch Growing for Change.

Mae croeso i unrhyw un sy'n ymwneud â thyfu cymunedol. Bydd yn ddiwrnod cefnogol, pleserus ac ysbrydoledig - gadewch i ni eich trin!

Ble: The Barn, Fferm Moelyci, Felin Hen Road, Tregarth, Bangor, LL47 4BB
Pryd: Dydd Mawrth 30 Mehefin, 10:30 - 4:00

Cliciwch yma am fwy o wybodaeth ac i archebu eich lle

DATGANIAD I'R WASG

Y Dirprwy Brif Weinidog yn amlinellu dull newydd o fynd i'r afael â thlodi yng Nghymru

Bwrw ymlaen â gwaith i gyflwyno cynnig gofal plant trawsnewidiol – penodi grŵp arbenigol. Cyhoeddi cyd-gadeirydd ar gyfer Cynnal – Taliad Plant Cymru - grŵp arbenigol. Cynllun uchelgeisiol a chyflawnadwy i fynd i'r afael â thlodi plant.

Cyhoeddwyd gyntaf: 9 Mehefin 2026
Diweddarwyd ddiwethaf: 9 Mehefin 2026

Parch, undod a chwarae teg yw'r gwerthoedd sy'n bwysig i bobl Cymru, a dyma'r sylfeini sydd bellach yn sail i waith y llywodraeth i leihau tlodi, mynd i'r afael ag anghydraddoldeb ac adeiladu cymunedau tecach, mwy diogel ac unedig.

Dyna oedd neges y Dirprwy Brif Weinidog a Gweinidog Cabinet dros Gyfiawnder Cymdeithasol a Chydraddoldeb, Sioned Williams, yn ei Datganiad Llafar cyntaf i'r Senedd i amlinellu ei blaenoriaethau.

Mae gwaith ar gynnig gofal plant trawsnewidiol eisoes wedi dechrau. Heddiw, cyhoeddodd y Dirprwy Brif Weinidog y bydd Grŵp Llywio Arbenigol ar Ehangu'r Ddarpariaeth Gofal Plant yn cael ei sefydlu a fydd yn llywio'r broses o gyflwyno'r cynnig estynedig, ac sy'n un o'r ymrwymiadau yn y cynllun ar gyfer y 100 diwrnod cyntaf.

Rhannu'r dudalen hon:

PERTHNASOL

Tanysgrifiwch i'n cylchlythyr wythnosol

Darllenwch mwy

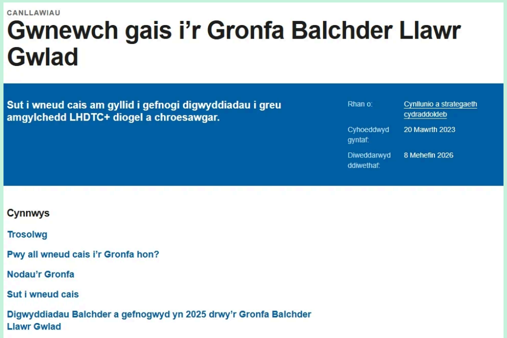
CANLLAWIAU

Gwnewch gais i’r Gronfa Balchder Llawr Gwlad

Sut i wneud cais am gyllid i gefnogi digwyddiadau i greu amgylchedd LHDTC+ diogel a chroesawgar.

Rhan o: Cynllunio a strategaeth cydraddoldeb

Cyhoeddwyd gyntaf: 20 Mawrth 2023

Diweddarwyd ddiwethaf: 8 Mehefin 2026

Cynnwys

Trosolwg
Pwy all wneud cais i’r Gronfa hon?
Nodau’r Gronfa
Sut i wneud cais
Digwyddiadau Balchder a gefnogwyd yn 2025 drwy’r Gronfa Balchder Llawr Gwlad

Cronfa Balchder Llawr Gwlad

Rydym yn dymuno ehangu Cronfa Balchder Llawr Gwlad i ardaloedd mwy gwledig a threfi llai. Rydym am helpu i greu cyfleoedd i bobl ddod at ei gilydd a bod yn driw i’w hunain ledled Cymru.

Am fwy o manylion

Comisiynydd Pobl Hŷn Cymru
Older People’s Commissioner for Wales

MYND I’R AFAEL AG OEDRANIAETH DIGIDOL YNG NGHYMRU: DIOGELU HAWLIAU, MYNEDIAD A CHYNHWYSIAD

Dyddiad: Dydd Iau 02 Gorffennaf 2026

Amser: 10.30 – 12.00

Dyma nodyn atgoffa byr i’ch annog i gofrestru ar gyfer y Weminar Oedraniaeth Ddigidol a gynhelir ar 2 Gorffennaf (dolen isod). Bydd y sesiwn yn archwilio oedraniaeth ddigidol yng Nghymru, gyda ffocws ar ddiogelu hawliau, mynediad a chynhwysiant i bawb.

Anogir y rhai nad ydynt wedi cofrestru eto i wneud hynny, gan y bydd y weminar efo cyfraniadau gwerthfawr a thrafodaeth ymarferol.

Cofrestrwch yma

Ombwdsmon
Ombudsman
Cymru · Wales

Plis rhannwch a sefydliadau trydydd sector yn eich ardal

Annwyl Gyfaill

O dan ein Cynllun Strategol newydd, rydym wedi ymrwymo i gryfhau ein perthynas â sefydliadau trydydd sector yng Nghymru. Rydym am wneud mwy i godi ymwybyddiaeth o bryd y gall atgyfeiriadau at ein gwasanaeth fod o gymorth. Rydym hefyd am sicrhau mewnwelediadau cyson a dibynadwy gan sefydliadau trydydd sector i’r materion sy’n effeithio ar ddefnyddwyr gwasanaethau cyhoeddus ledled Cymru.

Er mwyn ein helpu i dargedu'r gwaith hwn yn y ffordd orau, rydym am gipio yn gyntaf lefel yr ymwybyddiaeth o'n rôl a'n pwerau o fewn y sector. Felly, rydym yn eich gwahodd i gwblhau arolwg byr.

https://www.surveymonkey.com/r/NCB3C2M

Ni fydd yr arolwg hwn yn cymryd mwy na 5 munud i'w gwblhau. Bydd eich ymateb i'r arolwg hwn yn ein helpu i:

- ddeall pa mor gyfarwydd yw sefydliadau'r trydydd sector â ni
- nodi lle gallai rhagor o wybodaeth neu ymgysylltu fod yn ddefnyddiol

Os ydych yn gyffordus i wneud hyn, byddwn yn gwerthfawrogi pe allech rannu'r arolwg hwn gyda'ch rhwydweithiau.

Bydd yr arolwg yn cau ar **18 Gorffennaf.**

Werth ffeindio amser i'w wylio ar wefan Un Llais Cymru:

Dogfennau Llywodraethu Enghreifftiol a chanllawiau i Gynghorau:

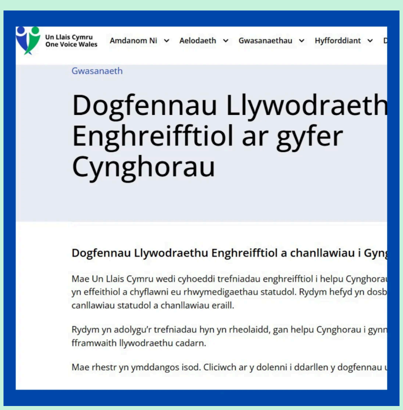

Dogfennau Llywodraethu Enghreifftiol a chanllawiau i Gynghorau :

Mae Un Llais Cymru wedi cyhoeddi trefniadau enghreifftiol i helpu Cynghorau i redeg yn effeithiol a chyflawni eu rhwymedigaethau statudol. Rydym hefyd yn dosbarthu canllawiau statudol a chanllawiau eraill.

Rydym yn adolygu'r trefniadau hyn yn rheolaidd, gan helpu Cynghorau i gynnal fframwaith llywodraethu cadarn

Cliciwch ar y ddolen i weld pa ddogfennau sydd ar gael

Mwy o Fanylion

....

Nodiadau Datblygu Ymarfer:

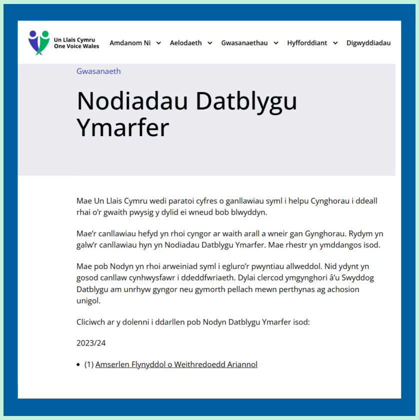

Nodiadau Datblygu Ymarfer :

Mae Un Llais Cymru wedi creu Nodiadau Datblygu Ymarfer – canllawiau syml i helpu Cynghorau i ddeall tasgau blynyddol allweddol ac i roi cyngor ar weithgareddau eraill y cyngor.

Nodau Datblygu Ymarfer i gyd iw gweld yma

Dyddiadau hyfforddiant Un Llais Cymru:

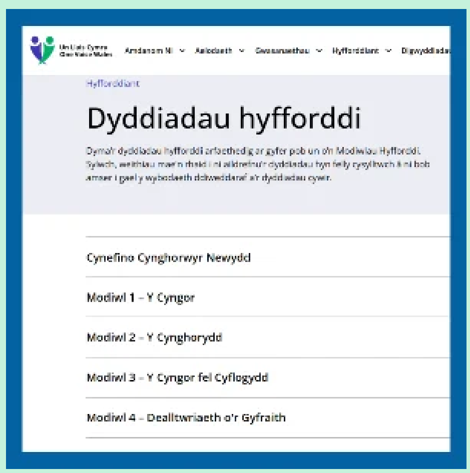

Cynghorwyr sydd yn dymuno mynychu hyfforddiant - cysylltwch 3 clerc er mwyn iddynt llogi lle ichi ar y sesiwn penodol

Cliciwch yma i llogi lle

SWYDDI

Swyddi gwag yn y sector Cynghorau Cymuned a Thref:

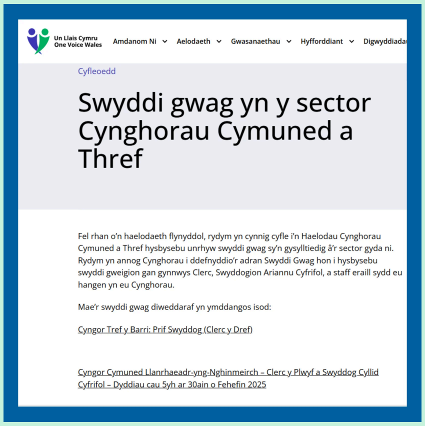
Un Llais Cymru
One Voice Wales
Amdanom Ni | Aelodaeth | Gwasanaethau | Hyfforddiant | Digwyddiada

Cyfleoedd

Swyddi gwag yn y sector Cynghorau Cymuned a Thref

Fel rhan o'n haelodaeth flynyddol, rydym yn cynnig cyfle i'n Haelodau Cynghorau Cymuned a Thref hysbysebu unrhyw swyddi gwag sy'n gysylltiedig â'r sector gyda ni. Rydym yn annog Cynghorau i ddefnyddio'r adran Swyddi Gwag hon i hysbysebu swyddi gweigion gan gynnwys Clerc, Swyddogion Ariannu Cyfrifol, a staff eraill sydd eu hangen yn eu Cynghorau.

Mae'r swyddi gwag diweddaraf yn ymddangos isod:

Cyngor Tref y Barri: Prif Swyddog (Clerc y Dref)

Cyngor Cymuned Llanrhaeadr-yng-Nghinmeirch – Clerc y Plwyf a Swyddog Cyllid Cyfrifol – Dyddiau cau 5yh ar 30ain o Fehefin 2025

Swyddi Gwag:

Fel rhan o'r aelodaeth flynyddol, mae Un Llais Cymru yn cynnig cyfle i Gynghorau Cymuned a Thref sy'n aelodau hysbysebu swyddi gwag sy'n ymwneud â'r sector, megis Clercod, Swyddogion Cyllid Cyfrifol, a rolau staff eraill.

Gweler pob swydd gwag yma

Mwy o Fanylion

Swyddi Llywodraeth Cymru

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Mae gyrfa yng Ngwasanaeth Sifil Cymru yn cynnig:

- cyfle i wneud gwahaniaeth i fywydau pobl yng Nghymru
- dysgu yn y swydd a chyfleoedd da i ddatblygu gyrfa
- oriau gweithio hyblyg a buddion cynhwysfawr.

Mae yna wahanol ffyrdd o ymuno â'r gwasanaeth sifil yng Nghymru.

Mae Llywodraeth y DU yn chwilio am gynrychiolydd i Gymru ar y Panel Ymgynghorol Arbenigol

I weld yr hysbysebion diweddaraf ar gyfer penodiadau cyhoeddus yng Nghymru, ewch i:

Swyddi Gwasanaeth Sifil

Cyfleoedd Allanol

Cadwch y Dyddiad

Cynhadledd Cenedlaethol a Seremoni Gwobrau Un Llais Cymru

Cynhadledd Arfer Arloesol Un Llais Cymru

Cynhadledd ar y cyd gyda SLCC

Tachwedd 18 - manylion i ddilyn yn y bwletin nesaf

1af GORFFENNAF 2026 30ain MEDI 2026

Diweddariadau Prosiectau a Ariannwyd gan Un Llais Cymru:

Newyddion am Brosiect Argyfwng Costau Byw

Cynllun Grantiau Bach Argyfwng Costau Byw: Ceisiadau Bellach ar Agor

A allai eich cyngor wneud gwahaniaeth yn eich cymuned?

Mae ceisiadau bellach ar agor ar gyfer Cynllun Grantiau Bach Argyfwng Costau Byw Un Llais Cymru. Gall Cynghorau Cymuned a Thref cymwys sydd ag incwm blynyddol o £25,000 neu lai, ac nad ydynt wedi cynnal prosiect Argyfwng Costau Byw o'r blaen, wneud cais am £500 i gefnogi mentrau lleol sy'n helpu preswylwyr drwy'r argyfwng costau byw.

Ddim yn siŵr a yw eich prosiect yn gymwys? Cysylltwch â Thîm Argyfwng Costau Byw am gyngor a chymorth cyn gwneud cais.

Cliciwch yma i gael mynediad at y ffurflen gais

Lleoedd Lleol ar gyfer Natur

Lleoedd Lleol ar gyfer Natur • Local Places for Nature

Bioamrywiaeth Un Llais Cymru • One Voice Wales Biodiversity

Pecynnau Bioamrywiaeth 2026 - 27

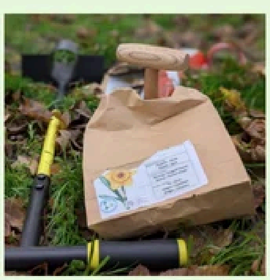

Mae'r dyddiad cau ar gyfer ail rownd ein cynllun pecynnau Bioamrywiaeth bron yma, ond peidiwch â phoeni! Mae yna amser o hyd i gyflwyno cais a'ch tystiolaeth cyn **Mehefin 30ain**. Mae ein cyfres o becynnau ar gael i bob Cyngor Cymuned a Thref ledled Cymru ac wedi'u cynllunio er mwyn eich galluogi chi i gyflawni eich Cynlluniau Gweithredu Bioamrywiaeth. Hyd yn oed os ydych chi eisoes wedi derbyn un o'n pecynnau gallwch chi wneud cais o hyd!

Manylion pellach

Wythnos Natur Cymru: 4 - 12 Gorffennaf

Mae'r Tîm Bioamrywiaeth yn dathlu trwy gynnal cyfres o sesiynau BioBlitz ledled y wlad.

Ym mhob digwyddiad 1 awr byddwn yn mynd am dro hamddenol mewn lleoliadau hardd, gan ddefnyddio ap LERC i gofnodi cymaint o rywogaethau ag y gallwn. Mae'r dyddiadau eisoes wedi'u hanfon allan; cadwch lygad am fanylion terfynol a gwybodaeth archebu - i ddod yn fuan!

Wythnos Rhywogaethau Ymledol: 22 - 28 Mehefin

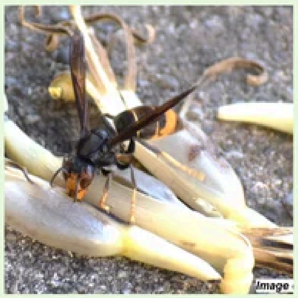

Mae rhywogaethau estron goresgynnol yn cael effaith dirywiol iawn ar fywyd gwyllt y DU, gan fygwth rhywogaethau brodorol a lleihau bioamrywiaeth. Mae bod yn wyliadwrus a chofnodi rhywogaethau wrth eu gweld yn ffordd bwysig o gymryd camau i amddiffyn ein hecosystemau. Ewch i www.biodiversitywales.org.uk am ragor o wybodaeth am adnabod, cofnodi a'r camau eraill y gallwn eu cymryd.

Delwedd: Cacynen felyngoes gan Barry Griffiths.

Adroddiadau Adran 6

Rydym wedi derbyn ymateb anhygoel i'n cais i gynghorau anfon eu Hadroddiadau Adran 6 i mewn cyn i ni gyflwyno'r rhestr i Lywodraeth Cymru. Diolch i'r 43% o gynghorau sydd bellach wedi rhannu eu hadroddiad.

Bydd y rhestr newydd yn cael ei gyhoeddi ar wefan Partneriaeth Bioamrywiaeth Cymru yn fuan. Unwaith y bydd y rhestr wedi'i diweddaru, cymerwch olwg a rhowch wybod i ni os yw eich cyngor ar goll.

Un Llais Cymru / One Voice Wales

24c Stryd Y Coleg,

Rhydaman

SA18 3AF

Mae'r E - Bwletin yma yn cael ei dosbarthu i bob Cyngor yng Nghymru . Dylid nodi os ydych yn dad tanysgrifio mi fyddwch yn colli mynediad i'r ddau fersiwn Cymraeg a Saesneg a'r cylchlythyr . Cysylltwch a kbrown@unlliascymru.cymru am cymorth efo hyn.

Dad-Tanysgrifio / Unsubscribe

SENT BY mailer lite